

Overweging

De meest gegeven kindernamen in 2024 waren Noah en Emma. De naam Jan is ook weer in opkomst. Vroeger waren vele namen afkomstig van Johannes.

Wie van u heeft Johannes of Johanna in zijn of haar doopnamen? Behalve een naam kenmerkt ook een stem een specifieke persoon. In een vooraankondiging van de biografie van Godfried Bomans zegt iemand dat hij nog zijn stem voor de geest kan halen. Klinkt de stem van uw overleden dierbare nog in uw hoofd?

In het evangelie klinkt ook een stem, een stem uit de hemel, de stem van God.

Op het moment dat Jezus gedoopt wordt door Johannes de Doper.

In onze westerse traditie heet hij 'de Doper', maar de oosters-orthodoxe traditie noemt hem 'de Voorloper'. En dat is precies wat Johannes doet: hij loopt voor Jezus uit, hij baant de weg, hij is de wegbereider. Het effenen van de weg zoals beschreven in Jesaja keert terug bij Lucas. Volgens hem is Johannes de vervulling van de profetie van Jesaja: 'Een stem die roept in de woestijn: bereid de weg van de Heer, maak zijn paden recht.' Alles wat het komen van God verhindert en in de weg staat, moet opgeruimd worden. Keer je af van de dingen die belemmerend werken en die de komst van de Heer alleen maar in de weg staan. Johannes is zijn naam. Dat is vertaald: de Heer is genadig. Zelf is hij slechts een wegbereider. Heraut, spreekbuis.

In het evangelie wordt de doop van Jezus in beeldende taal verteld. De Geest van God daalde over Jezus neer in de gedaante van een duif. In de bijbelse tijd werden in Palestina al duiven gehouden. In teksten worden ze aangehaald als argeloze en lieve dieren, en bewonderd om hun snelle vlucht.

De duif was de enige vogel die geofferd mocht worden. Daarom werden voor in de tempel vaak duiven verkocht. De toenmalige rabbijnen stelden zich de Geest van God, die bij de schepping over de wateren zweefde, als duif voor. Het herinnert ons ook aan het verhaal van de zondvloed, waarin de duif de nieuwe toekomst aankondigt.

Johannes zegt: 'Ik heb jullie gedoopt met water, maar hij zal jullie dopen met de heilige Geest.' Bij het doopsel denken wij eerst aan water, maar blijkbaar is de geest belangrijker. Johannes is slechts de voorloper, hij zegt: 'ik ben niet waardig de riem van zijn schoeisels los te maken.' Het losmaken van de schoenriem werd beschouwd als de nederigste slavendienst.

Als je in een doopgesprek vraagt waarom ze hun kind willen laten dopen, hebben de meeste jonge ouders er moeite mee om antwoord op te geven. Soms zeggen ze ronduit dat hun kind dan de eerste communie mee kan doen. Maar een enkele keer komt er een antwoord met een diepere strekking. Zo vertelde een ouderpaar dat zij zich voorstelden dat door de doop hun kind een engeltje bij zich kreeg, dat hun dochtertje beschermdde. En ouders vertellen dat ze zelf als kind een kruisje kregen op hun voorhoofd bij het slapengaan als teken dat God over hen waakte,

De katholieke traditie legde in het verleden de nadruk op het wegwassen van de erfzonde, de zonde die Adam en Eva tegenover God begaan hadden. Men ging er van uit dat elk pasgeboren kind daar de gevolgen van ondervond. Omdat Jezus de mensen van deze zonde verlost heeft, moest het kindje zo snel mogelijk na de geboorte gedoopt worden. U zult nog het begraven in ongewijde aarde kennen, wanneer het kind niet gedoopt was. Gelukkig hebben we deze duiding losgelaten.

Recent schreef Tilburger André van Voorst er een boek over, getiteld 'Achter de heg', duidend op de plek waar die kinderen weggemoffeld werden. 'Stilgeboren kinderen' werden ze genoemd. Er viel na de bevalling geen schreeuw of ademzucht te beluisteren. Beschreven wordt hoe een zuster haar hand voor de ogen van de moeder hield. Het was beter als ze haar dode kindje niet te zien kreeg. Her en der zijn op katholieke begraafplaatsen monumentjes gekomen voor het stilgeboren kind. Wij hebben twee doodgeboren kindjes waar we gelukkig foto's van hebben en een klein grafje. Zo kunnen er nu ook voetafdrukken gemaakt worden of stukjes navelstreng bewaard. U bent of kent wellicht ook ouders of grootouders die iets dergelijk mee hebben gemaakt. Het is goed dat deze kinderen niet doodgezwegen worden.

Net als Johannes kunnen wij spreekbuis zijn van waar Jezus voor stond. De hemel doen openbreken voor mensen die somber gestemd zijn en geen uitzicht zien. De Geest zet ons ook in beweging. Ze zet ons op de weg die Jezus gegaan is, de weg van de Heer. Stem geven aan de stemlozen, naam geven aan de naamlozen. Johannes de Doper heeft die weg gebaad, voor Jezus uit. Wij mogen die weg volgen, achter Hem aan. Dat is de betekenis van onze doop.